

Crna Gora
Ministarstvo evropskih poslova

**SEDAMNAESTI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU
PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU,
za period januar-jun 2022. godine**

Podgorica, oktobar 2022.

SADRŽAJ

1.	Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku ostvarenom u pregovorima.....	3
1.1.	Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu.....	4
1.1.1.	Poglavlja pravne tekovine EU.....	6
1.1.2.	Pregovori u pregovaračkim poglavljima 23 i 24.....	9
2.	Politički dijalog Crne Gore s Evropskom unijom.....	10
3.	Osvrt na oblasti interesovanja Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje.....	12
3.1.	Nova metodologija i pregovaračka struktura.....	12
3.2.	Izorno zakonodavstvo.....	13
3.3.	Pravosuđe i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, suzbijanje ilegalnih migracija.....	13
3.4.	Temeljna prava.....	16
3.5.	Ekonomski razvoj.....	19
3.6.	Kovid-19 pandemija.....	22
3.7.	Regionalna saradnja.....	23
	Zaključak.....	24
	Aneks – Strategijski dokumenti, informacije i izvještaji.....	25

UVOD

Na osnovu Rezolucije o načinu, kvalitetu i dinamici procesa integracija Crne Gore u Evropsku uniju, koja je usvojena 27. decembra 2013, izrađen je Sedamnaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, kojim Vlada redovno šestomjesečno informiše Skupštinu o aktivnostima realizovanim u ovom procesu. Prema Rezoluciji, Skupština na sjednicama redovnih zasijedanja razmatra polugodišnje izvještaje o toku procesa evropske integracije Crne Gore, a ustaljena je i praksa da isti bude prethodno predmet pažnje skupštinskog Odbora za evropske integracije. Sedamnaesti po redu polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju odnosi se na period od 1. januara do 30. juna 2022.

Crna Gora je u prvoj polovini 2022. nastavila da bilježi dobre rezultate, prvenstveno u dijelu usklađivanja i sprovođenja pravne tekovine EU. Vlada je donijela ključni dokument za praćenje realizacije obaveza iz pregovaračkog procesa – Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2022-2023, a urađen je i presjek realizacije Akcionog plana za adresiranje ključnih preporuka iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori 2021. Modifikovane su radne grupe za pojedina pregovaračka poglavlja, kako bi se u njih uključili predstavnici svih relevantnih aktera i ujedno članstvo u radnim grupama prilagodilo predstojećim obavezama u datim poglavljima.

Glavni akcenat je kao i do sada bio na pregovaračkim poglavljima 23 i 24, kao i na obavezama koje se tiču završnih mjerila u ostalim pregovaračkim poglavljima.

U ključnoj oblasti za napredak pristupnih pregovora – vladavini prava – realizovane su važne obaveze, poput kompletiranja Tužilačkog savjeta, izbora vršiteljke dužnosti vrhovnog državnog tužioca i izbora glavnog specijalnog tužioca.

Takođe, Crna Gora je nastavila trend stoprocentnog usklađivanja sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU, pa su usljed agresije Rusije na Ukrajinu donijete odluke o uvođenju restriktivnih mjera, kao i niz dokumenata kojima se regulišu prava lica iz Ukrajine koja borave na teritoriji Crne Gore.

Nastavljena je borba protiv organizovanog kriminala, koja je u izvještajnom periodu rezultirala zaplijenom velike količine cigareta, čija se vrijednost na tržištu procjenjuje na više desetina miliona eura.

Usvojen je i novi Program ekonomskih reformi za period 2022-2024, kao glavni dokument ekonomske politike države, kojim se planiraju reforme usmjerene ka održavanju makroekonomske stabilnosti i jačanju konkurentnosti.

Istraživanje javnog mnjenja „Stavovi građana o evropskim integracijama i procesu pristupanja EU“ pokazalo je da članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji i dalje podržava ubjedljiva većina građana. Naime, pozitivan stav o Evropskoj uniji ima 76% građana, a gotovo podjednak broj njih – 74,6% – podržava pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji. Ukoliko bi se sutra održao referendum o tom pitanju, na glasanje bi izašlo blizu 90% birača, od kojih bi preko 4/5, odnosno 83,5%, glasalo da Crna Gora uđe u Evropsku uniju.

1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku ostvarenom u pregovorima

U prvoj polovini 2022. nastavljena je praksa održavanja redovnih sastanaka državih struktura sa institucijama Evropske unije u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Shodno tome, održani su sastanci tri sektorska pododbora.

Sektorski pododbori

Jedanaesti sastanak **Pododbora za pravdu, slobodu i bezbjednost** između EU i Crne Gore održan je 15. i 16. februara 2022. u video formatu. Tokom sastanka, predstavnici Evropske komisije i relevantnih crnogorskih institucija analizirali su ostvarene rezultate i razmatrali ključne naredne korake u oblastima obuhvaćenim poglavljima 23 i 24. Konstatovano je da Crna Gora ne nazaduje kada je riječ o dostignućima u oblasti pravosuđa, ali je potrebno pokazati posvećenost punoj i nedvosmislenoj implementaciji reformi.

U hibridnom formatu održan je petnaesti sastanak **Pododbora za saobraćaj, životnu sredinu, klimatske promjene, energetiku i regionalnu politiku** 8. juna 2022, na kojem je Crna Gora ohrabrena da maksimalno iskoristi mogućnosti iz Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan, budući da on može biti osnova ekonomskog oporavka države i reformskih napora, posebno u prioritetnim oblastima čiste energije, zelene i digitalne tranzicije, povezanosti i infrastrukture. Pozdravljena je činjenica da je, od posljednje sjednice Pododbora, Vlada proglasila još dva zaštićena područja mora: Park prirode Katič i Park prirode Stari Ulcinj, pored Parka prirode Platamuni, koji je prethodno proglašen još u aprilu 2021.

U hibridnom formatu, 9. juna 2022. održan je trinaesti sastanak **Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju** koji obuhvata poglavlja 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, 4 – Sloboda kretanja kapitala, 5 – Javne nabavke, 6 – Privredno pravo, 7 – Pravo intelektualne svojine, 8 – Konkurencija, 9 – Finansijske usluge i 28 – Zaštita potrošača i zdravlja. Na sastanku je pohvaljena stopostotna usklađenost Crne Gore sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU u kontekstu ruske agresije na Ukrajinu, koji predstavlja veliki izazov za Evropu, kao i istaknut značaj regionalne saradnje kroz integracione procese u okviru Zajedničkog regionalnog tržišta.

Zajednički konsultativni odbor (ZKO)

U hibridnom formatu 11. aprila 2022. održan je petnaesti sastanak **Zajedničkog konsultativnog odbora civilnog društva Evropske unije i Crne Gore**, kao tijela koje je uspostavljeno u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i Crne Gore, sa namjerom da omogući obostranim organizacijama civilnog društva da prate napredak Crne Gore ka pridruživanju Evropskoj uniji i da usvoje preporuke za pažnju crnogorske Vlade i institucija EU. Na sastanku je u fokusu pažnje bilo aktuelno stanje u pristupnim pregovorima, primjena revidirane metodologije, sa fokusom na ekonomske kriterijume, javne nabavke, statistiku, finansijsku kontrolu i odgovor na pandemiju COVID -19, a razmatrano je i stanje civilnog društva u Crnoj Gori.

1.1 Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu

Imajući u vidu obim realizovanih aktivnosti državne uprave u izvještajnom periodu, usmjerenih na ispunjavanje obaveza sa evropske agende, uključujući i onih koje vode ka ispunjenju privremenih i završnih mjerila za sva pregovaračka poglavlja pravne tekovine EU, kao i redovno izvještavanje zakonodavnog organa o aktuelnostima i rezultatima iz procesa pregovora sa Evropskom unijom, Vlada je potvrdila svoj odgovoran odnos prema najvažnijem reformskom procesu u kojem se država trenutno nalazi, a koji uživa visoku podršku građana, uređujući i vodeći nacionalnu politiku tako da ista vodi ka ispunjavanju vanjskopolitičkog cilja, a to je članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji.

U dijelu reformne javne uprave, u izvještajnom periodu je nastavljen rad na unapređenju strateškog okvira kroz nastavak procesa izrade Strategije saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija 2022-2026, kojom se teži većoj

inkluziji i boljoj saradnji organa državne uprave i nevladinih organizacija u procesu kreiranja i primjene javnih politika. Takođe, u cilju ubrzanja digitalne transformacije i omogućavanja građanima jednostavnije komunikacije i ostvarivanja njihovih prava, usvojena je Analiza pravnog okvira za razvoj elektronskih usluga, koja je obuhvatila 21 prioritetnu uslugu s aspekta opštih propisa koji su ključni za razvoj digitalizacije. Vlada je u izvještajnom periodu usvojila Informaciju o predlogu aktivnosti koje je neophodno preduzeti u organima državne uprave u cilju podizanja sajber bezbjednosti na veći nivo, u kojoj je konstatovano da se u procesu digitalizacije i virtuelizacije posebna pažnja mora posvetiti zaštiti digitalnih servisa preko kojih se vrši razmjena osjetljivih podataka i obavljaju finansijske transakcije. Takođe, donijete su odluke o izmjenama odluka o obrazovanju Savjeta za reformu javne uprave i Savjeta za upravljanje otvorenim podacima, zbog potrebe njihovog usklađivanja s novom organizacijom državne uprave.

Vlada je 19. januara 2022. donijela **Odluku o utvrđivanju prioritetnih oblasti od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u 2022.** Nakon sprovedenog zakonskog postupka programiranja prioritetnih oblasti od javnog interesa i visini sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u tim oblastima za 2022, Odlukom je za tu svrhu u ovoj godini utvrđen iznos od 0,3% tekućeg godišnjeg budžeta, odnosno 3.030.000,00 eura, koji je raspoređen na budžetske pozicije resornih organa državne uprave. Vlada je 31. marta 2022. usvojila **Analizu pravnog okvira za razvoj elektronskih usluga.** Za potrebe ove Analize pribavljen je spisak prioritetnih usluga čijom bi se realizacijom ubrzala digitalna transformacija i građanima omogućila jednostavnija komunikacija i ostvarivanje svojih prava, za čim se posebno ukazala potreba tokom pandemije COVID-19. Analizom je obuhvaćena 21 prioritetna usluga, s aspekta opštih propisa koji su ključni za razvoj digitalizacije, kao i posebnih propisa kojima se bliže uređuje pružanje ovih usluga. Istog dana, Vlada je usvojila **Informaciju o uspostavljanju Sistema za elektronsku identifikaciju i autentifikaciju i Sistema za elektronsku naplatu, kao i povezivanje sa Portalom elektronske uprave.** Implementacijom Sistema za elektronsku identifikaciju i autentifikaciju stvoreni su neophodni preduslovi građanima da uz upotrebu nove lične karte mogu obaviti sigurnu i bezbjednu identifikaciju za sve elektronske usluge koje se nalaze na Portalu elektronske uprave, bez odlaska na šalter. Istog dana, Vlada je usvojila **Izveštaj o radu Savjeta za reformu javne uprave za 2021.** Savjet za reformu javne uprave promoviše visok kvalitet usluga građanima, stvaranje javne uprave koja će doprinijeti ekonomskoj stabilnosti, povećanju kvaliteta života i konkurentnosti privrede, a sve u cilju ispunjavanja uslova za članstvo u EU. Istog dana, Vlada je usvojila **Informaciju o procesu izrade Strategije saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija 2022-2026,** kojom će se intenzivirati unapređenje pravnog, institucionalnog i finansijskog okvira, za veću inkluziju i bolju saradnju organa državne uprave i nevladinih organizacija u procesu kreiranja i primjene javnih politika.

Vlada je 20. aprila 2022. usvojila **Informaciju o statusu strateških planova razvoja u jedinicama lokalne samouprave u Crnoj Gori.** Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je vršilo redovni upravni nadzor nad primjenom Zakona o lokalnoj samoupravi u svim jedinicama lokalne samouprave, u pogledu primjene odredbi člana kojim je propisano da Skupština opštine donosi strateški plan razvoja opštine. Konstatovano je da osam skupština opština nijesu usvojile strateške planove razvoja, i to skupštine opština Bijelo Polje, Budva, Mojkovac, Nikšić, Plav, Šavnik, Ulcinj i Žabljak. U cilju sprečavanja postojanja negativnih pojava neizvršavanja zakonskih obaveza na lokalnom nivou u dužem vremenskom trajanju, Vlada je zadužila Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija i Ministarstvo ekonomskog razvoja da preduzmu mjere upravnog nadzora nad primjenom propisa koji utvrđuju obavezu donošenja strateškog plana razvoja i da do 31. decembra 2022. o tome informišu Vladu, kao i da u skladu sa dinamikom postupanja opštine u ovom dijelu preduzmu dalje zakonske mjere. Istog dana, Vlada je usvojila **Informaciju o predlogu aktivnosti koje je neophodno preduzeti u organima državne uprave u cilju podizanja sajber bezbjednosti na veći nivo.** U procesu digitalizacije i virtuelizacije posebna pažnja mora se posvetiti zaštiti digitalnih servisa preko kojih se vrši razmjena osjetljivih podataka, obavljaju finansijske transakcije i slično. Imajući u vidu da je evidentan povećani intenzitet sajber napada, Savjet za informacionu bezbjednost dao je preporuke da se intenzivira realizacija aktivnosti iz Akcionog plana Strategije sajber bezbjednosti 2022-2026, kao i da se preduzmu određeni koraci kako bi svi akteri bili spremniji da odgovore na prijetnje i izazove. Vlada je 23. juna 2022. donijela odluke o izmjenama odluka o obrazovanju **Savjeta za reformu javne uprave i Savjeta za upravljanje otvorenim podacima,** zbog potrebe njihovog usklađivanja s novom organizacijom državne uprave.

1.1.1. Poglavlja pravne tekovine EU

Ključni rezultati po poglavljima	
11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj	Utvrđen Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o maslinarstvu i maslinovom ulju
13 – Ribarstvo	Utvrđen Predlog zakona o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoći u ribarstvu i akvakulturi
14 – Saobraćajna politika i 21 – Trans-evropske mreže	Donijet Program izgradnje, rekonstrukcije, održavanja i zaštite magistralnih i regionalnih puteva za 2022. s Izvještajem o realizaciji programa za 2021.
15 – Energetika	Usvojeni: Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti električnih sijalica, Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za sijalice, Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti izvora svjetlosti i Pravilnik o izmjeni Pravilnika o uslovima za izvođenje obuke, sticanje ovlaštenja i načinu vođenja registra za vršenje energetske pregleda;
16 – Porezi	Usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost
17 – Ekonomska i monetarna unija	Donijet Program ekonomskih reformi 2022-2024
20 – Preduzetništvo i industrijska politika	Donijeti: Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2022, Program za razvoj prerađivačke industrije, Program za razvoj i promociju zanatstva i Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2022; Utvrđen Predlog zakona o Kreditno-garantnom fondu (KGF); Usvojena Strategiju razvoja turizma Crne Gore 2022-2025;
27 – Životna sredina i klimatske promjene	Donijeti planovi upravljanja vodama na vodnom području Dunavskog i Jadranskog sliva; Usvojeni: Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližem sadržaju dosijea i registra hemikalija i Pravilnik o dopunama Pravilnika o listi supstanci koje izazivaju visoku zabrinutost;
28 – Zaštita potrošača i zdravlja	Usvojena Odluka o osnivanju Savjeta za zaštitu potrošača
31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika	Usvojen set odluka o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera
32 – Finansijski nadzor	Usvojena Odluka o izmjenama Odluke o reprodukciji novčanica

U okviru **poglavlja 2 – Sloboda kretanja radnika**, u dijelu koordinacije sistema socijalne sigurnosti preduzeti su neophodni koraci za kompletiranje procedure u vezi sa potpisivanjem Sporazuma o socijalnom osiguranju između Rumunije i Crne Gore. Tenderski proces za Tvining projekat čiji je cilj jačanje kapaciteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, učešća u Evropskom socijalnom fondu i podsticanje mobilnosti radne snage započeo je 8. juna 2022.

U okviru **poglavlja 3 – Sloboda osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga**, Vlada je 31. marta 2022. usvojila Informaciju o uspostavljanju Jedinственe kontakt tačke za usluge i pristupanju Informatičkom sistemu unutrašnjeg tržišta (IMI sistem). Sastavni dio Informacije čini i revidirani Akcioni plan za uspostavljanje JKT za usluge, koji pored presjeka realizovanih aktivnosti, obuhvata i aktivnosti koje je neophodno sprovesti u cilju uspostavljanja JKT za usluge. Informacijom su nadležne institucije zadužene da dostave tražene podatke koji su neophodni za uspostavljanje JKT za usluge, a čine sastavni dio Akcionog plana. Predmetna informacija će pozitivno djelovati na ispunjenje trećeg završnog mjerila. U periodu 21-25. maja 2022, održana je Tajeks ekspertiska misija u formi online sastanaka na temu usklađivanja sektorskih propisa, kao i propisa iz oblasti zanatstva u oblasti međusobnog priznavanja profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija sa Direktivom 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija i Direktivom 2013/55/EU o izmjeni Direktive 2005/36. U fokusu petodnevne misije bili su Zakon o zanatstvu, Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o zdravstvenoj njezi pacijenata, Zakon o veterinarstvu i Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata. Usklađivanje pomenutih zakona sa legislativom EU će pozitivno uticati na ispunjenje obaveza definisanih drugim završnim mjerilom.

U okviru **poglavlja 5 – Javne nabavke**, u cilju poboljšanja efikasnosti funkcionisanja sistema e-nabavki, završeno je uvezivanje ove platforme sa elektronskim sistemom Ministarstva pravde u dijelu koji se odnosi na ispunjenje obaveznih uslova za privredne subjekte radi učešća u postupcima javne nabavke. Uvezivanje sistema e-nabavki sa relevantnim sistemima crnogorskih institucija aktivnih u oblasti javnih nabavki će pozitivno uticati na ispunjenje obaveza definisanih trećim završnim mjerilom.

U okviru **poglavlja 8 – Konkurencija**, suprotno dosadašnjoj praksi, Agencija za zaštitu konkurencije je izvršila nenajavljeni uvid u poslovnim prostorijama društva „INA – CRNA GORA“ D.O.O. poslovno društvo za proizvodnju promet i usluge Podgorica, na relevantnom tržištu prodaje auto plina – TNG (tečnog naftnog gasa) na teritoriji Crne Gore. Prikupljanje podataka neposrednim uvidom je ocijenjeno kao neophodno radi ispitivanja postojanja akata koji za cilj ili posljedicu imaju ili mogu imati sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije. Isti uvid je izvršen u poslovnim prostorijama Veterinarske komore Crne Gore, na relevantnom tržištu pružanja veterinarskih usluga na teritoriji Crne Gore sa istim ciljem. Uvođenje prakse nenajavljenih uvida će značajno uticati na ispunjenje obaveza definisanih trećim završnim mjerilom.

U sklopu **poglavlja 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj**, Vlada je 20. aprila 2022. usvojila Informaciju o aktivnostima na realizaciji prioritetnih projekata iz oblasti poljoprivrede jul-decembar 2021. Dodatno, Vlada je 8. juna 2022. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o maslinarstvu i maslinovom ulju.

Kada je u pitanju **poglavlje 13 – Ribarstvo**, Vlada je 2. februara 2022. utvrdila Predlog zakona o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoći u ribarstvu i akvakulturi koji je u direktnoj vezi za ispunjenjem prvog završnog mjerila u okviru ovog pregovaračkog poglavlja. Ovim Zakonom uređuju se strukturne mjere u ribarstvu i akvakulturi, uslovi i način sprovođenja strukturnih mjera, način dodjele državne pomoći i druga pitanja od značaja za ribarstvo i akvakulturu.

U **poglavlju 14 – Saobraćajna politika i 21 – Trans-evropske mreže**, Vlada je 31. marta 2022. donijela Program izgradnje, rekonstrukcije, održavanja i zaštite magistralnih i regionalnih puteva za 2022. s Izvještajem o realizaciji programa za 2021.

U **poglavlju 15 – Energetika**, u cilju dodatnog usklađivanja u dijelu trećeg završnog mjerila koje se odnosi na potrebu usklađivanja sa pravnom tekovinom o energetske efikasnosti, donijeti su sljedeći pravilnici: Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti električnih sijalica („Sl. list CG”, broj 27/22) i Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za sijalice („Sl. list CG”, broj 27/22). Nastavljeno je sa ispunjavanjem obaveza iz trećeg završnog mjerila koje se odnosi na usklađivanje u oblasti energetske efikasnosti, donošenjem Pravilnika o označavanju energetske efikasnosti izvora svjetlosti i Pravilnika o izmjeni Pravilnika o uslovima za izvođenje obuke, sticanje ovlaštenja i načinu vođenja registra za vršenje energetske pregleda („Sl. list CG”, broj 60/22).

U okviru **poglavlja 16 – Porezi**, Skupština je 5. maja 2022. i 15. juna 2022. donijela Zakone o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost („Sl. list CG”, br. 49/22 i 65/22). Na ovaj način Crna Gora koristi poreske mehanizme da doprinese stabilizaciji maloprodajnih cijena osnovnih životnih namirnica koje su u minulom periodu značajno porasle kao posljedica ratnih dešavanja u Ukrajni. Ovim izmjenama se izvršilo djelimično usklađivanje sa Direktivom Savjeta 2006/112/EZ o zajedničkom sistemu poreza na dodatu vrijednost. Predložena zakonska rješenja su privremenog karaktera, te neće uticati na usklađivanje ovog zakona sa navedenom direktivom u procesu pristupanja EU.

Kada je u pitanju **poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna unija**, Vlada je 26. januara 2022. usvojila novi Program ekonomskih reformi 2022-2024, kojim se potvrđuje strateški cilj Crne Gore za naredni period, a to je osmišljavanje i implementacija digitalno zasnovanog, zelenijeg, snažnijeg i otpornijeg ekonomskog oporavka i rasta, kroz diverzifikaciju ekonomije. Ovim se ide u pravcu ispunjavanja četvrtog završnog mjerila, koje je šireg ekonomskog karaktera a odnosi se na ispunjavanje kriterijuma postojanja funkcionalne tržišne ekonomije.

U **poglavlju 18 – Statistika**, Vlada je 26. januara 2022. usvojila Informaciju o primjeni ESA 2010 metodologije u statistici državnih finansija Crne Gore što je značajno u kontekstu prvog završnog mjerila u ovom poglavlju. Shodno aktuelnim zakonskim rješenjima i Trilateralnim sporazumom o saradnji između Uprave za statistiku, Ministarstva finansija i socijalnog staranja i Centralne banke, aktivnosti na uvođenju ove metodologije su u nadležnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja. Međutim, danom ulaska Crne Gore u EU, ove obaveze moraju preći u nadležnost Uprave za statistiku. Tim povodom, Vlada je zadužila Ministarstvo da, u saradnji sa Upravom za statistiku i Centralnom bankom Crne Gore, pripremi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore, u cilju stvaranja uslova za punu implementaciju ESA 2010 metodologije u statistici državnih finansija. Dodatno, Vlada je 31. marta 2022. usvojila Izveštaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2021. godinu.

U okviru **poglavlja 19 – Socijalna politika i zapošljavanje**, u cilju jačanja operativnih kapaciteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, nastavljen je projekat Međunarodne organizacije rada „Jačanje operativnih kapaciteta Zavoda za zapošljavanje za sprovođenje usluga za tržište rada i mjera aktivne politike zapošljavanja Crne Gore putem digitalizacije 2021-2022“. U dijelu socijalne inkluzije i zaštite, od početka primjene Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, naknade po osnovu ostvarenih prava se isplaćuju redovno na mjesečnom nivou. Kada je rodna ravnopravnost u pitanju, Vlada je 20. aprila 2022. usvojila Izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025. sa Akcionim planom za 2021. godinu. U dijelu oblasti koja se odnosi na osobe sa invaliditetom, Vlada je 31. marta 2022. usvojila Završni izveštaj o realizaciji Strategije za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2017-2021. U finalnoj je fazi procedura pripreme i donošenja nove Strategije za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2017-2021.

Kada je u pitanju **poglavlje 20 – Preduzetništvo i industrijska politika**, Vlada je 17. februara 2022. donijela tri programa za 2022, i to: Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2022, sa 8 programskih linija sa ciljem daljeg podsticanja investicija, digitalne transformacije biznisa, prelaska sa linearnog na cirkularni model ekonomije, uvođenja međunarodnih standarda poslovanja, jačanja internacionalizacije, kao i podrške početnicima u biznisu, Program za razvoj prerađivačke industrije i Program za razvoj i promociju zanatstva. U cilju uspostavljanja odgovarajućeg mehanizma kreditno-garantne podrške za dalji rast i razvoj malog i srednjeg biznisa, Vlada je 3. marta 2022. utvrdila Predlog zakona o Kreditno-garantnom fondu (KGF), čije osnivanje pruža dugoročni benefit za rast i razvoj naše privrede, i koji će kao nezavisna i održiva institucija, obezbijediti olakšan i povećan pristup finansijskim sredstvima privrednim subjektima koji imaju ograničen pristup finansiranju. Vlada je 17. marta 2022. donijela Strategiju razvoja turizma Crne Gore 2022-2025, sa Akcionim planom za 2022. Da bi se daljim razvojem turizma obezbijedilo povećanje zaposlenosti, podizanje životnog standarda stanovništva, uravnoteženiji regionalni razvoj i smanjenje sezonalnosti, kao i bolje globalno pozicioniranje Crne Gore kao turističke destinacije, Vlada se opredijelila za kontinuirani održivi razvoj turizma, sa fokusom na efikasno korišćenje resursa. U sklopu kontinuiranog sprovođenja Industrijske politike i ispunjenja jedinog završnog mjerila, Vlada je 23. juna 2022. usvojila Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Industrijske politike Crne Gore 2019-2023, za period 2021-2022, za 2021. godinu. U oblasti turizma, Vlada je 14. aprila 2022. donijela Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2022.

U okviru **poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene**, Vlada je 3. marta 2022. donijela planove upravljanja vodama na vodnom području Dunavskog i Jadranskog sliva čime se direktno doprinosi ispunjavanju četvrtog završnog mjerila, kao i Drugi Izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije u oblasti klimatskih promjena do 2030. godine. Ovim izvještajem obuhvaćen je period realizacije od 17. septembra 2018. - 17. septembra 2021. i zaključeno je da je od ukupnog broja mjera 98% realizovano ili su u toku realizacije. Donijet je niz podzakonskih akata kojima se nastavlja transpozicija pravne tekovine EU u oblastima: kvalitet voda, hemikalije i klimatske promjene. Nastavljene su i aktivnosti po pitanju Nature 2000 sredstvima koja su opredijeljena kroz državni budžet i kroz projekat podržan od strane Evropske unije „Doprinos uspostavljanju Nature 2000“ (u iznosu od 300.000 eura). Pripremne konsultacije i angažovanje stručnjaka je u toku i očekuje se početak terenskog rada. Javno preduzeće Nacionalni parkovi Crne Gore (JPNP) nastavilo je upravljanje Parkom prirode Ulcinjska solana. Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (MEPPU) je 5. marta 2022. oformilo Radnu grupu za praćenje realizacije aktivnosti vezanih za upravljanje Ulcinjskom solanom koja je definisana Akcionim planom za ispunjavanje završnih mjerila u okviru poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene. Kada je u pitanju šesto završno mjerilo koje se odnosi na usklađivanje u sektoru hemikalija, buke

i civilne zaštite, donijet je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližem sadržaju dosijea i registra hemikalija („Sl. list CG“, broj 63/22), kao i Pravilnik o dopunama Pravilnika o listi supstanci koje izazivaju visoku zabrinutost („Sl. list CG“, broj 64/22). Takođe, kada je u pitanju Akcioni plan za ispunjenje obaveza iz završnih mjerila, 5. aprila 2022. je od strane nadležnog Ministarstva (MEPPU) formirana Radna grupa koja će pratiti sprovođenje aktivnosti koje se odnose na upravljanje ulcinjskom Solanom.

U okviru **poglavlja 28 – Zaštita potrošača i zdravlja**, Vlada je 17. februara 2022. donijela Odluku o osnivanju Savjeta za zaštitu potrošača („Sl. list CG“, broj 28/22). Glavni cilj uzdizanja ovog tijela u nadležnost Vlade i osvježenja personalnog sastava jeste da Crna Gora dobije funkcionalno tijelo sposobno da pruži dodatni impuls ispunjenju preostalih obaveza u oblasti zaštite potrošača. Očekuje se dinamiziranje aktivnosti u nadležnosti Savjeta za zaštitu potrošača, kao najvišeg tijela koje ima savjetodavnu ulogu i koje obezbjeđuje određeni stepen saradnje i koordinacije između različitih aktera u čijoj nadležnosti je implementacija politike zaštite potrošača. Predmetna aktivnost će pozitivno uticati na ispunjenje preostalih zahtjeva vezanih za prvo završno mjerilo. Ministarstvo zdravlja je realizovalo projekat razvijanja SOHO Mreže informacionog softverskog sistema, sa ciljem stvaranja preduslova za ulaganje u razvoj IT sistema podrške, odnosno primjene zakonodavnog okvira u području supstanci ljudskog porijekla (krv, organi, tkiva, ćelije i reproduktivne ćelije), kao i obezbjeđivanja analize, smjernica i podrške za razvoj softvera. Pomenuta aktivnost će pozitivno uticati na ispunjenje obaveza definisanih trećim završnim mjerilom.

U okviru **poglavlja 29 – Carinska unija** nastavljene su aktivnosti iz projekta „Podrška Upravi carina“, pa je 16. maja 2022. otpočela pilot primjena NCTS-a (Novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema) na nacionalnom nivou na dvije carinske ispostave i to: granična ispostava Debeli Brijeg, unutrašnja carinska ispostava Danilovgrad i sa jednim privrednim subjektom. Napravljen je plan uključivanja ostalih carinskih ispostava u pilot primjenu, kako bi do kraja septembra sve carinske ispostave i svi podnosioci tranzitnih deklaracija bili uključeni u novi sistem.

U okviru **poglavlja 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika**, nastavljen je trend 100% usklađenosti, odnosno Crna Gora se uskladila svaki put kad je bila pozvana sa zahtjevima za usklađivanje s deklaracijama, pozicijama HRVP i odlukama Savjeta o restriktivnim mjerama. S tim u vezi, Vlada je 8. aprila 2022. donijela:

- Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske Unije 2014/512/ZVBP od 31. jula 2014. godine, 2014/659/ZVBP od 8. septembra 2014. godine, 2014/872/ZVBP od 4. decembra 2014. godine, 2015/971/ZVBP od 22. juna 2015. godine i 2015/1764/ZVBP od 1. oktobra 2015. godine i 2015/2431/ZVBP od 21. decembra 2015. godine i 2017/2214/ZVBP od 30. novembra 2017. godine i 2019/2192/ZVBP od 21. decembra 2019. godine i 2020/907/ZVBP od 29. juna 2020. godine i 2020/2143/ZVBP od 17. decembra 2020. godine i 2021/1144/ZVBP od 12. jula 2021. godine s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini;
- Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih Odlukom Savjeta Evropske unije 2022/266/ZVBP od 23. februara 2022. godine kao odgovor na priznavanje područja ukrajinskih regija Donjecka i Luganjska koje nijesu pod kontrolom Vlade Ukrajine i na naredbu ruskim snagama da stupe na ta područja;
- Odluku o izmjenama i dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske Unije 2014/145/ZVBP od 17. marta 2014. godine, 2014/151/ZVBP od 21. marta 2014. godine, 2014/238/ZVBP od 28. aprila 2014. godine, 2014/265/ZVBP od 12. maja 2014. godine, 2014/308/ZVBP od 28. maja 2014. godine, 2014/455/ZVBP od 11. jula 2014. godine, 2014/475/ZVBP od 18. jula 2014. godine, 2014/499/ZVBP od 25. jula 2014. godine, 2014/508/ZVBP od 30. jula 2014. godine, 2014/658/ZVBP od 8. septembra 2014. godine, 2014/801/ZVBP od 17. novembra 2014. godine, 2014/855/ZVBP od 28. novembra 2014. godine, 2015/241/ZVBP od 9. februara 2015. godine, 2015/432/ZVBP od 13. marta 2015. godine i 2015/1524/ZVBP od 14. septembra 2015. godine i 2016/359/ZVBP od 10. marta 2016. godine i 2016/1671/ZVBP od 15. septembra 2016. godine, 2016/1961/ZVBP od 8. novembra 2016. godine, 2017/445/ZVBP od 13. marta 2017. godine i 2017/1386/ZVBP od 25. jula 2017. godine, 2017/1418/ZVBP od 4. avgusta 2017. godine i 2017/1561/ZVBP od 14. septembra 2017. godine, 2017/2163/ZVBP od 20. novembra 2017. godine, 2018/392/ZVBP od 12. marta 2018. godine, 2018/706/ZVBP

od 14. maja 2018. godine, 2018/1085/ZVBP od 30. jula 2018. godine, 2018/1237/ZVBP od 12. septembra 2018. godine, 2018/1930/ZVBP od 10. decembra 2018. godine, 2019/95/ZVBP od 21. januara 2019. godine, 2019/415/ZVBP od 14. marta 2019. godine, 2019/416/ZVBP od 14. marta 2019. godine i 2019/1405/ZVBP od 12. septembra 2019. godine i 2020/120/ZVBP od 28. januara 2020. godine i 2020/399/ZVBP od 13. marta 2020. godine, 2020/1269/ZVBP od 1. septembra 2020. godine, 2020/1369/ZVBP od 1. oktobra 2020. godine, 2021/448/ZVBP od 12. marta 2021. godine, 2021/1470/ZVBP od 10. septembra 2021. godine i 2021/1792/ZVBP od 11. oktobra 2021. godine i 2021/2196/ZVBP od 13. decembra 2021. godine u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine.

Vlada je 12. maja 2022. donijela Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske Unije 2014/119/ZVBP od 5. marta 2014. godine, 2015/143/ZVBP od 29. januara 2015. godine, 2015/364/ZVBP od 5. marta 2015. godine, 2015/876/ZVBP od 5. juna 2015. godine i 2015/1781/ZVBP od 5. oktobra 2015. godine i 2016/318/ZVBP od 4. marta 2016. godine i 2017/381/ZVBP od 3. marta 2017. godine i 2018/333/ZVBP od 5. marta 2018. godine i 2019/354/ZVBP od 4. marta 2019. godine i 2020/373/ZVBP od 5. marta 2020. godine i 2021/394/ZVBP od 4. marta 2021. godine povodom situacije u Ukrajini.

Kada je u pitanju **poglavlje 32 – Finansijski nadzor**, u cilju postizanja pune harmonizovanosti sa regulativom EU/ECB, Savjet Centralne banke Crne Gore je 17. maja 2022. donio Odluku o izmjenama Odluke o reprodukciji novčanica, koja je harmonizovana sa novom Odlukom Evropske centralne banke od decembra 2020. (EU) 2020/2090 o izmjeni Odluke o apoenima, specifikacijama, reprodukciji, zamjeni i povlačenju euro novčanica (ECB/2013/10) u dijelu koji se odnosi na reprodukciju novčanica. Ovim se Crna Gora u potpunosti približila ispunjavanju četvrtog završnog mjerila.

1.1.2. Pregovori u pregovaračkim poglavljima 23 i 24

Vlada je 10. februara 2022. usvojila **Informaciju o potrebi pokretanja pregovora o učešću Crne Gore u programu Evropske unije „Građani, jednakost, prava i vrijednosti“**. U skladu s Protokolom 8 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Crna Gora je bila punopravna članica programa „Evropa za građane 2014-2020“, koji je bio namijenjen promociji demokratije, istoriji i raznolikosti Evropske unije. U programskom razdoblju 2021-2027. uspostavljen je novi program Evropske unije „Građani, jednakost, prava i vrijednosti“, koji se odnosi na tematske oblasti dosadašnjih programa. U Informaciji se naglašava da je riječ o do sada najvećem programu namijenjenom promociji i zaštiti vrijednosti Unije. U finansijskom razdoblju 2021-2027. predviđeni budžet Programa je 1,5 milijardi eura.

Vlada je 8. aprila 2022. donijela **odluke o izmjenama i dopunama odluka o obrazovanju radnih grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblasti pravne tekovine Evropske unije koje se odnose na pregovaračka poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna prava i 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost**, kako bi se izbjeglo dvostruko normiranje naknada za rad šefovima, zamjenicima šefova i članovima ovih radnih grupa.

2. Politički dijalog Crne Gore s Evropskom unijom

U izvještajnom periodu, predsjednik Crne Gore **Milo Đukanović** je imao susret sa ministrom vanjskih poslova Letonije **Edgarsom Rinkevičsem** (*Edgars Rinkēvičs*), 1. februara 2022. Predsjednik Đukanović je 8-9. februara 2022. boravio u dvodnevnoj zvaničnoj posjeti Republici Grčkoj, na poziv predsjednice **Katerine Sakelaropulu** (*Katerina Sakellaropoulou*). Tokom posjete se sastao i sa predsjednikom Vlade **Kirijakosom Micotakisem** (*Kyriakos Mitsotakis*) i predsjednikom Skupštine **Konstantinosom Tasulasom** (*Konstantinos Tasoulas*). Predsjednik Đukanović je 18. februara 2022. učestvovao na 58. Minhenskoj bezbjednosnoj konferenciji, na poziv predsjedavajućeg **Volfganga Išingera** (*Wolfgang Isinger*). Tom prilikom je imao niz bilateralnih sastanaka sa predsjednikom Republike Slovenije **Borutom Pahorom**, komesarom EU za budžet i finansije **Johanesom Hanom** (*Johannes Hahn*) i specijalnim izaslanikom EU za dijalog Beograda i Prištine i druga regionalna pitanja Zapadnog Balkana **Miroslavom Lajčakom**. Na Minhenskoj bezbjednosnoj konferenciji, predsjednik Đukanović sastao se i sa državnom ministarkom za Evropu i klimu Njemačke **Anom Lirman** (*Anna Lührmann*). Predsjednik Đukanović je 21. februara 2022. boravio u Briselu gdje se sastao sa predsjednikom Evropskog savjeta **Šarlom Mišelom** (*Charles Michel*) i sa generalnim sekretarom

Evropske službe za vanjske poslove **Stefanom Saninom** (*Stefano Sannino*). Predsjednik Đukanović je 3. marta 2022. boravio u radnoj posjeti Republici Italiji gdje se sastao sa predsjednikom Republike Italije **Serdom Matarelom** (*Sergio Mattarella*). Na marginama vanrednog NATO samita održanog 24. marta 2022. u Briselu predsjednik Đukanović se susreo sa specijalnim predstavnikom EU za dijalog Beograda i Prištine i druga regionalna pitanja **Miroslavom Lajčakom**. Predsjednik Đukanović boravio je 17. maja u radnoj posjeti Berlinu kojom prilikom se susreo sa predsjednikom Savezne Republike Njemačke **Frankom Valterom Štajnmajerom** (*Frank-Walter Steinmeier*). Predsjednik Đukanović je 3. juna 2022. u okviru 17. edicije GLOBSEC foruma u Bratislavi učestvovao na panelu: „Sad ili nikad - otključavanje evropske budućnosti za Zapadni Balkan“. Tokom boravka u Bratislavi sastao se sa predsjednicom Republike Slovačke **Zuzanom Čaputovom**.

Predsjednik Skupštine Crne Gore **Aleksa Bečić** se 1. februara 2022. sastao sa ministrom vanjskih poslova Letonije **Edgarsom Rinkevičsom**.

Takođe, predsjednica Skupštine **Danijela Đurović** boravila je od 31. maja do 2. juna 2022. godine u radnoj posjeti Atini radi učešća na plenarnom zasjedanju Parlamentarne skupštine Procesu saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECF). Predsjednica Vlade Republike Finske **Sana Marin** (*Sanna Marin*) boravila je 20. juna 2022. godine u posjeti Crnoj Gori, tokom koje se susrela sa predsjednicom Skupštine Đurović.

Predsjednik Vlade **Zdravko Krivokapić** sastao se 1. februara sa ministrom vanjskih poslova Letonije **Edgarsom Rinkevičsom**, tokom njegove zvanične posjete Crnoj Gori. Premijer Krivokapić je 28. februara 2022. učestvovao na Investicionom samitu predsjednika vlada zemalja Zapadnog Balkana, u organizaciji Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), u Londonu. Tom prilikom se sastao sa **Odilom Reno-Baso** (*Odile Renaud-Basso*), predsjednicom EBRD, kao i sa **Oliverom Varheljijem** (*Oliver Varhelyi*), komesarom za proširenje EU. Premijer Krivokapić je 28. marta 2022. na poziv predsjednika Vlade Republike Bugarske Kirila Petkova, u Sofiji učestvovao na Sastanku predsjednika vlada država članica NATO Jugoistočne Evrope.

Predsjednik Vlade Crne Gore **Dritan Abazović** boravio je, na poziv predsjednika Evropskog savjeta **Šarla Mišela**, u višednevnoj posjeti institucijama Evropske unije u Briselu u drugoj polovini maja, kojom prilikom je imao niz bilateralnih susreta sa evropskim zvaničnicima. U delegaciji Crne Gore bila je i potpredsjednica Vlade za spoljnu politiku, regionalnu saradnju i evropske integracije i ministarka evropskih poslova **Jovana Marović**. Pored toga, predsjednik Vlade Abazović je 15. juna 2022. godine boravio u posjeti Kijevu čime je još jednom potvrđena crnogorska podrška Ukrajini i ukrajinskom narodu. Premijer Abazović susreo se 20. juna 2022. godine i sa predsjednicom Vlade Republike Finske **Sanom Marin** tokom njene posjete Crnoj Gori.

Ministar vanjskih poslova **Đorđe Radulović** učestvovao je na Konferenciji o budućnosti Evrope, 22. januara 2022. MVP Radulović se 1. februara 2022. sastao sa ministrom vanjskih poslova Letonije **Edgarsom Rinkevičsom**. Na marginama vanrednog sastanka šefova diplomatija zemalja članica NATO-a 4. marta 2022. u Briselu, MVP Radulović se sastao sa specijalnim izaslanikom EU za Zapadni Balkan **Miroslavom Lajčakom**. MVP Radulović je i 11. marta 2022. učestvovao na Konferenciji o budućnosti Evrope putem online platforme, dok je 21-22. marta 2022. učestvovao na Evropskom humanitarnom forumu u Briselu u organizaciji Evropske komisije i Francuske kao predsjedavajuće Savjetom EU. Tom prilikom se sastao sa diplomatskim savjetnikom predsjednice Evropske komisije, **Fernandom Andersenom Gimaraešem** (*Fernando Andresen Guimaraes*), a istog dana se sastao i sa glavnim savjetnikom za vanjsku politiku predsjednika Evropskog savjeta, **Simonom Mordjuom** (*Simon Mordue*). Prilikom susreta sa evropskim komesarom za finansije i administraciju Johanesom Hanom, 30. marta 2022, u Beču, MVP Radulović je u kontekstu rata u Ukrajini istakao da je „ubrzana integracija“ veoma važna, te da ovaj pojam, kao dio Nove metodologije u pregovorima, ne podrazumijeva prečice za našu zemlju, već postepenu i konkretnu integraciju, sa jasnim i verifikovanim rezultatima.

Ministar vanjskih poslova **Ranko Krivokapić**, na poziv visokog predstavnika EU za vanjske poslove i politiku bezbjednosti **Žosepa Borelja** (*Josep Borrell*), učestvovao je na dijelu neformalnog sastanka Savjeta ministara vanjskih poslova država članica EU koji je održan u Briselu 16. maja 2022. Tom prilikom ministar je imao susrete sa komesarom

za susjedstvo i politiku proširenja **Oliverom Varheljijem**, specijalnim predstavnikom EU za dijalog Beograda i Prištine **Miroslavom Lajčakom**, predsjedavajućim Odbora za vanjske poslove Evropskog parlamenta **Dejvidom Mekalisterom** (*David McAllister*), koopredsjedavajućim Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje Evropske unije i Crne Gore (POSP) **Vladimirom Bilčikom**, stalnim izvjestiocem Evropskog parlamenta za Crnu Goru **Toninom Piculom**, visokim predstavnikom EU za vanjske poslove i politiku bezbjednosti **Žosepom Boreljom**, kao i sa ministarkom vanjskih poslova Bugarske **Teodorom Genčovskom** (*Teodora Genchovska*). Ministar vanjskih poslova Ranko Krivokapić sastao se 25. maja 2022, sa predstavnicima Odbora za vanjske poslove Evropskog parlamenta u Podgorici. Ministar vanjskih i evropskih poslova Republike Hrvatske **Gordan Grlić Radman** boravio je u posjeti Crnoj Gori 27-28. maja 2022. godine, tokom koje se sastao sa ministrom vanjskih poslova Crne Gore Rankom Krivokapićem. Ministar vanjskih poslova Ranko Krivokapić sastao se sa ministrom vanjskih poslova Grčke **Nikosom Dendijasom** (*Nikos Dendias*) 7. juna 2022. godine, u Podgorici. Sastanak je održan u okviru zvanične posjete grčkog ministra državama regiona Zapadnog Balkana. Ministar vanjskih poslova i trgovine Mađarske **Peter Sijarto** (*Péter Szijjártó*) boravio je 15. juna 2022. godine u radnoj posjeti Crnoj Gori, tokom koje se susreo sa ministrom vanjskih poslova Crne Gore Rankom Krivokapićem. Ministar vanjskih i evropskih poslova Slovačke **Ivan Korčok** je 15-16. juna 2022. godine boravio u Crnoj Gori, kada se sastao sa predsjednikom Milom Đukanovićem, predsjednicom Skupštine Danijelom Đurović i ministrom vanjskih poslova Rankom Krivokapićem.

3. Osvrt na Deklaraciju sa preporukama Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje

Imajući u vidu činjenicu da je na 20. sastanku Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, koji je održan 2. decembra 2021, usvojena Deklaracija sa preporukama ovog tijela, ovim pregledom daje se osvrt na realizovane aktivnosti iz oblasti koje predmet interesovanja poslanika dva parlamenta i usvojene Deklaracije.

3.1. Nova metodologija i pregovaračka struktura

Crna Gora je u maju 2020. prihvatila revidiranu metodologiju pregovora s EU kao političku inicijativu koja se uklapa u postojeći pregovarački okvir između Crne Gore i EU iz 2012, pozdravljajući snažnije prisustvo država članica EU u afirmisanju politike proširenja. Crna Gora se nalazi u jedinstvenoj poziciji jedine kandidatkinje za članstvo sa otvorenim svim poglavljima pravne tekovine EU, pa ima snažan interes da na svom primjeru pokaže da revidirana metodologija daje rezultate.

Vlada je 24. januara 2022. donijela **Odluku o izmjenama Odluke o uspostavljanju strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji**.

Nadalje, Vlada je 26. januara 2022. donijela **Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2022-2023** i usvojila **Izveštaj o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2021-2023, za 2021. godinu**.

Vlada je 10. februara 2022. usvojila **Informaciju o potrebi pokretanja pregovora o učešću Crne Gore u programu Evropske unije „Građani, jednakost, prava i vrijednosti“**. U skladu s Protokolom 8 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Crna Gora je bila punopravna članica programa „Evropa za građane 2014-2020“, koji je bio namijenjen promociji demokratije, istoriji i raznolikosti Evropske unije. U programskom razdoblju 2021-2027. uspostavljen je novi program Evropske unije „Građani, jednakost, prava i vrijednosti“, koji se odnosi na tematske oblasti dosadašnjih programa. U Informaciji se naglašava da je riječ o do sada najvećem programu namijenjenom promociji i zaštiti vrijednosti Unije. U finansijskom razdoblju 2021-2027. predviđeni budžet Programa je 1,5 milijardi eura. Takođe, Vlada je 8. aprila 2022. donijela **odluke o izmjenama i dopunama odluka o obrazovanju radnih grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblasti pravne tekovine Evropske unije koje se odnose na pregovaračka poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna prava i 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost**, kako bi se izbjeglo dvostruko normiranje naknada za rad šefovima, zamjenicima šefova i članovima ovih radnih grupa.

Vlada je 24. februara 2022. donijela **Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 18 – Statistika.**

Vlada je 3. marta 2022. donijela **Odluku o izmjenama Odluke o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 8 – Konkurencija i Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 32 – Finansijski nadzor.**

Vlada je 10. marta 2022. usvojila **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za adresiranje ključnih preporuka iz Izveštaja Evropske komisije o Crnoj Gori 2021. za period 10. decembra 2021 - 10. marta 2022, Odluku o izmjenama Odluke o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika i Odluku o izmjenama Odluke o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje.**

3.2. Izorno zakonodavstvo

Peta sjednica Radne grupe 2 Odbora za sveobuhvatnu izbornu reformu održana je 17. januara 2022. Na sjednici je nastavljen rad u odnosu na Zakon o registima prebivališta i boravišta, uz osvrt na pojedina pitanja koja su u nadležnosti drugih radnih grupa, a u vezi su s oblašću koja je u nadležnosti ove radne grupe.

Radna grupa 2 Odbora za sveobuhvatnu izbornu reformu održala je 25. januara 2022. sastanak na kojem su predstavnici nevladine organizacije „Centar za monitoring i istraživanje (CeMI)“, prisutne upoznali o informacijama s konferencije „Kako do ažurnog biračkog spiska u Crnoj Gori“.

3.3. Pravosuđe i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, suzbijanje ilegalnih migracija

U oblasti pravosuđa, konstitutivna sjednica Tužilačkog savjeta održana je 24. januara 2022, a u nastavku ove sjednice 5. februara 2022. Tužilački savjet je jednoglasno odredio za vršiteljku dužnosti vrhovnog državnog tužioca tužiteljku u Višem državnom tužilaštvu u Podgorici Maju Jovanović. Tužilački savjet je 17. februara 2022. utvrdio prestanak tužilačke funkcije za 12 državnih tužilaca i to za 10 državnih tužilaca ispunjenjem uslova za ostvarivanje prava na starosnu penziju, a za dva državna tužioca na osnovu podnijete ostavke. Takođe, 10. marta 2022. Tužilački savjet je donio **Plan slobodnih tužilačkih mjesta od marta 2022. do marta 2024**, i odluku da se raspiše javni oglas za izbor tri državna tužioca u Višem državnom tužilaštvu u Podgorici u postupku napredovanja. Na proširenoj sjednici Vrhovnog suda od 17. marta 2022. izabran je novi član Komisije za Etički kodeks. Takođe, 18. marta 2022. Tužilački savjet je izabrao glavnog specijalnog tužioca Vladimira Novovića, ranijeg sudiju Višeg suda u Podgorici i bivšeg člana Sudskog savjeta. Sudski savjet je u maju 2022. izabrao tri predsjednika sudova i to: osnovnih sudova u Baru, Rožajama i Kolašinu. Takođe, u maju 2022. je izabran i rukovodilac Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici. Vlada je 17. juna 2022. usvojila **Godišnji izvještaj o sprovođenju Akcionog plana za implementaciju Strategije reforme pravosuđa 2019-2022 (za 2021).** U Izveštaju je dat detaljan statistički pregled stepena realizacije planiranih aktivnosti po strateškim i operativnim ciljevima, s preporukama za naredne faze sprovođenja strateškog dokumenta. Konstatovano je da stepen realizacije planiranih aktivnosti nije na zadovoljavajućem nivou. Od ukupno 21 dospjele aktivnosti u izvještajnom periodu, realizovano je 12 (57%), djelimično su realizovane dvije aktivnosti (10%), dok sedam aktivnosti nije realizovano (33%).

U dijelu borbe protiv korupcije, Agencija za sprječavanje korupcije (ASK) usvojila je 21. januara 2022. **Strateški plan ASK (2022-2024) uz prateći Akcioni plan**, koji definiše prioritete ASK u radu, adresira oblasti koje zahtijevaju dalje

unapređenje i konkretizuje rokove i odgovorna lica za ostvarenje utvrđenih dugoročnih i kratkoročnih ciljeva rada i razvoja Agencije. Vlada je 24. januara 2022. donijela **Odluku o razrješenju predsjednika Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije na visokom nivou**, kao i **Odluku o imenovanju novog predsjednika Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije na visokom nivou**. Članovi Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije na visokom nivou: Milan Popović, rukovoditeljka stručnog tima Savjeta Vanja Čalović Marković i članica stručnog tima Milena Popović Samardžić, dali su ostavke 25. januara 2022. Potpredsjednik Vlade je 26. januara 2022. predložio da Vlada razriješi dužnosti člana Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije na visokom nivou Steva Muka, zbog nespojivosti javnih funkcija. Vlada je 23. juna 2022. utvrdila **Predlog zakona o dopuni Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja**. Dopunom je predviđeno da se zabrane i ograničenja sredstava utvrđena ovim Zakonom, koja se primjenjuju šest mjeseci od dana raspisivanja izbora, kao prelazno rješenje, primjenjuju 60 dana prije navedenog roka održavanja, odnosno od 23. avgusta 2022. Naime, donošenjem Zakona o dopuni Zakona o lokalnoj samoupravi odloženi su izbori u 13 opština i Glavnom gradu i na taj način je produženo i važenje zabrane i ograničenja koja se odnose na upotrebu državnih sredstava, državne mehanizacije i opreme, transparentnosti socijalnih davanja i budžetskih rashoda i otpisa dugova.

Efikasna saradnja između Specijalnog državnog tužilaštva i Uprave policije rezultirala je **procesuiranjem i lišenjem slobode značajnog broja javnih funkcionera zbog počinjenih koruptivnih krivičnih djela**, među kojima su bivša predsjednica Vrhovnog suda, bivši predsjednik Privrednog suda, kao i bord direktora „Plantaže“ AD uključujući jednog službenika Agencije za nacionalnu bezbjednost i Uprave policije.

Kada je u pitanju oblast policijske saradnje i borbe protiv organizovanog kriminala, Biro za operativnu koordinaciju je 24. marta 2022. usvojio **Procjenu opasnosti od teškog i organizovanog kriminala u Crnoj Gori** (*Serious and Organized Crime Threat Assessment – SOCTA*), koja je sačinjena u skladu s metodologijom Europol-a i prioritetima Evropske multidisciplinarnе platforme za borbu protiv kriminalnih prijetnji (*European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats – EMPACT*), a kojom su targetovane organizovane kriminalne grupe i prijetnje po nacionalnu bezbjednost. Vlada je 31. marta 2022. usvojila **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za suzbijanje nedozvoljenog posjedovanja, zloupotrebe i trgovine malokalibarskim i lakim oružjem i municijom za period 2019-2025, za 2021**, koji konstatuje da su postavljeni ciljevi Akcionog plana u velikoj mjeri ispunjeni i definiše konkretne preporuke za naredni period sprovođenja.

U maju 2022. potpisan je novi **Sporazum za unapređenje saradnje u oblasti kriminala o automatskoj razmjeni podataka između ključnih institucija**, što je bila višegodišnja preporuka iz izvještaja Evropske komisije. Potpisnici Sporazuma su Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Vrhovni sud Crne Gore, Vrhovno državno tužilaštvo, Sudski savjet, Centralna banka Crne Gore i Sektor za finansijsko obavještajne poslove Uprave policije.

Kada je riječ o bilansu rezultata, u okviru **akcije „Tranzit“** zabilježena je i zaplijena rekordne količine cigareta. Naime, 14. maja 2022. u Slobodnoj carinskoj zoni Luke Bar zaplijenjeno je 145.000 paketa cigareta, što je procijenjeno na vrijednost od više desetina miliona eura. U nastavku ove akcije, 12. juna 2022. zaplijenjeno je još četiri hiljade paketa cigareta vrijednih oko 3,5 miliona eura, dok je dva dana kasnije, takođe u Luci Bar, spriječeno krijumčarenje još 1.568 paketa cigareta, čija je vrijednost oko 1,2 miliona eura.

Na planu borbe protiv trgovine ljudima, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je 9. februara 2022. donijelo **Odluku o finansiranju usluge smještaja u prihvatilištu/skloništu djeteta, odraslog i starog lica koje je žrtva trgovine ljudima**, kojom je opredijelilo iznos od 60.000 eura za finansiranje ove usluge u periodu 1. februara – 31. decembra 2022, što je do sada najviše izdvojen iznos novca za finansiranje usluge smještaja u prihvatilištu/skloništu. Zabilježeno je i nekoliko policijskih akcija na planu suzbijanja trgovine ljudima.

U dijelu carinske saradnje, a u sklopu procesa usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva s evropskim, Vlada je 2. juna 2022. utvrdila **Predlog carinskog zakona** koji definiše pravni okvir za carinska pravila i postupke na carinskom području Crne Gore i prilagođen je uslovima u kojima se odvija moderna trgovina. Ovim zakonom poboljšaće se

konkurentnost domaćih preduzeća, zaštiti finansijski interesi države, osigurati bezbjednost potrošača te uslovi za izgradnju i implementaciju IT sistema koji treba da olakšaju prekograničnu trgovinu i smanje troškove učesnika u trgovini.

Na planu saradnje u oblasti droga, Vlada je 17. juna 2022. usvojila **Informaciju o zaključivanju Operativnog protokola za borbu protiv droge između Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i Odjeljenja javne bezbjednosti unutrašnjih poslova Republike Italije**. Svrha Protokola je jačanje saradnje, koordinacije i pružanje podrške istražnim aktivnostima koje se zajednički sprovode u borbi protiv trgovine opojnim drogama i hemijskim prekursorima. Od januara 2022. Državno tužilaštvo ponovo može da koristi tajne aktivnosti odnosno tzv. „kontrolisanu isporuku“, pri čemu se pošiljka droge otkriva i pušta dalje kako bi se obezbijedili dokazi protiv počinilaca.

Kada je u pitanju suzbijanje ilegalnih migracija, Crna Gora se u junu 2022. pridružila **Evropskoj mreži za migracije (European Migration Network - EMN)**, u svojstvu posmatrača. Riječ je o mreži osnovanoj u cilju pružanja najnovijih pouzdanih i uporedivih informacija u oblasti migracija i azila, koje predstavljaju temelj za donošenje političkih odluka u zemljama EU. Vlada je 23. juna 2022. utvrdila **Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Gruzije o readmisiji lica koja su bez dozvole boravka**. Crna Gora je u izvještajnom periodu dokazala solidarnost sa žrtvama oružanog sukoba u Ukrajini, kao i s evropskim partnerima, tako što je usvojila niz restriktivnih mjera i dokumenata kojima se regulišu prava lica iz Ukrajine koja borave na teritoriji Crne Gore kao i različiti vidovi državne pomoći koja im je na raspolaganju. Naime, Vlada je 10. marta 2022. usvojila **Informaciju u vezi statusa lica iz Ukrajine u Crnoj Gori i donijela Odluku o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine** („Sl. list CG“, broj 26/22), koja se ne mogu vratiti u zemlju svog porijekla, a koju su bili prisiljeni da napuste zbog oružanih sukoba, na period do jedne godine. Odlukom je predviđen ulazak u Crnu Goru državljanima Ukrajine iz humanitarnih razloga i bez važeće putne isprave, uz obezbjeđivanje smještajnih kapaciteta, neophodnu pomoć i osnovna sredstva za život. Takođe, Vlada je 31. marta 2022. donijela **Odluku o obrazovanju Koordinacionog tijela za vršenje nadzora nad sprovođenjem Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine** („Sl. list CG“, broj 36/22), kojom je definisano da Koordinaciono tijelo prati i koordinira aktivnosti i mjere koje preduzimaju nadležni organi i institucije na planu ostvarivanja prava lica iz Ukrajine. Nadalje, Vlada je 8. aprila 2022. donijela **Odluku o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje uvođenja i primjene međunarodnih mjera povodom krize u Ukrajini**. Odlukom se propisuje da je zadatak Koordinacionog tijela da prati uvođenje i primjenu međunarodnih mjera od strane Savjeta Evropske unije i drugih međunarodnih organizacija čiji je Crna Gora član ili čijim se izjavama pridružuje, u skladu s vanjskopolitičkim prioritetima povodom ratnih dešavanja u Ukrajini. Kako bi se Crna Gora, kao zemlja kandidat za članstvo u EU, u potpunosti uskladila sa zajedničkom, vanjskom i bezbjednosnom politikom i pridružila odlukama Savjeta Evropske unije, Vlada je 8. aprila 2022. donijela i **Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukom Savjeta Evropske unije 2022/266/ZVBP od 23. februara 2022**, kao odgovor na priznavanje područja ukrajinskih regija Donjecka i Luganjska koje nijesu pod kontrolom Vlade Ukrajine i na naredbu ruskim snagama da stupe na ta područja. Istog dana, Vlada je donijela **Odluku o izmjenama i dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine**, kao i **Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini**. U istom cilju, Vlada je 12. maja 2022. donijela **Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/119/ZVBP od 5. marta 2014, 2015/143/ZVBP od 29. januara 2015, 2015/364/ZVBP od 5. marta 2015, 2015/876/ZVBP od 5. juna 2015. i 2015/1781/ZVBP od 5. oktobra 2015. i 2016/318/ZVBP od 4. marta 2016. i 2017/381/ZVBP od 3. marta 2017. i 2018/333/ZVBP od 5. marta 2018. i 2019/354/ZVBP od 4. marta 2019. i 2020/373/ZVBP od 5. marta 2020. i 2021/394/ZVBP od 4. marta 2021. povodom situacije u Ukrajini**.

3.4. Temeljna prava

U dijelu temeljnih prava, Vlada je 3. marta 2022. utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o obligacionim odnosima, Predlog zakona o izmjenama Zakona o parničnom postupku i Predlog zakona o**

izmjenama Zakona o vanparničnom postupku. Predloženim izmjenama se ovi zakoni usaglašavaju sa Zakonom o životnom partnerstvu lica istog pola, čime će se stvoriti svi neophodni uslovi za njihovu nesmetanu primjenu nakon što stupe na snagu, što je posebno važno s obzirom na to da se radi o povezanim zakonskim propisima za koje je nužno obezbijediti međusobnu konzistentnost. Vlada je 31. marta 2022. usvojila **Završni izvještaj o realizaciji Strategije za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2017-2021.** Vlada je 14. aprila 2022. usvojila **Izvještaj o realizaciji Akcionog plana Strategije manjinske politike 2019-2023. za 2021.** U Izvještaju je ocijenjeno da je Crna Gora napravila značajne korake kako u postavljanju normativnog okvira, tako i prilikom implementacije pravnih propisa, čime je nastavljeno uvažavanje realnosti o multikulturalnom bogatstvu države. Od ukupno 67 aktivnosti čiji su nosioci bili institucije, lokalne samouprave, nacionalni savjeti i nevladine organizacije realizovano je 37 aktivnosti tj. 55,3%, djelimično realizovanih je 16 tj. 24,1%, a nerealizovano je 14 aktivnosti tj. 20,6%. Vlada je 20. aprila 2022. usvojila **Izvještaj o sprovođenju Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025. sa Akcionim planom za 2021,** koji sadrži detaljan pregled i status realizacije planiranih aktivnosti. Izvještaj je pokazao da je unaprijeđen stepen primjene postojećeg normativnog okvira na sprovođenju politike rodne ravnopravnosti i zaštiti od diskriminacije po osnovu pola i roda kroz bolju integrisanost rodne ravnopravnosti u planiranju svih javnih politika. Kreiran je Instrument za procjenu stepena orodnjenosti javnih politika koji će poslužiti kao alatka u kreiranju dokumenata kroz Metodologiju razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata. Istog dana, Vlada je utvrdila **Predlog zakona o potvrđivanju Protokola 16 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.** Protokolom se jača nacionalni sistem zaštite ljudskih prava na način što se daje mogućnost da se najviše nacionalne sudske instance u fazi rada na predmetu obrate Sudu za savjetodavno mišljenje, što će doprinijeti efikasnijoj zaštiti prava crnogorskih građana koja se štite Konvencijom. Takođe, 20. maja 2022. Vlada je usvojila **Informaciju o izradi Nacionalnog izvještaja o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori u okviru četvrtog ciklusa Opšteg periodičnog pregleda Ujedinjenih nacija za period 2018-2022.** U Informaciji se navodi da je Opšti periodični pregled (UPR) jedinstveni mehanizam za procjenu stanja ljudskih prava u svim državama članicama UN, a da je Crna Gora u obavezi da podnese Nacionalni izvještaj do februara 2023. Vlada je 23. juna 2022. usvojila **Izvještaj o radu Savjeta za prava djeteta za period jun 2021 - jun 2022.** U Izvještaju se navodi da je osnivanjem Savjeta učinjen značajan pomak u oblasti zaštite prava djece od nasilja, kao i da se kontinuirano preduzimaju aktivnosti na uspostavljanju Dječje kuće - Barnahus i skloništa za zaštitu djece od nasilja. Takođe, postignut je napredak u implementaciji projekta EU i UNICEF-a za rani razvoj djeteta u Crnoj Gori i obavljene su pripremne aktivnosti za izradu Strategije ranog razvoja djeteta, kao i Situacione analize ranih intervencija u Crnoj Gori. Istog dana, Vlada je utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu,** kojim će se doprinijeti poboljšanju efikasnosti rada suda, kao i usklađivanju sudske prakse s praksom Evropskog suda za ljudska prava, posebno kada se radi o pružanju sudske zaštite u razumnom roku kako je to predviđeno Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava. Takođe, izmjene imaju za cilj povećanje djelotvornosti rada suda, posebno u pogledu stope ažurnosti i dužine trajanja postupka, kao i obezbjeđenja prava građana na suđenje u razumnom roku.

Što se tiče ekonomskog državljanstva, Vlada je 26. maja 2022. usvojila **Informaciju o realizaciji posebnog programa (ekonomsko državljanstvo),** naglašavajući posvećenost poštovanju preporuka Evropske komisije o Programu dodjele državljanstva putem ulaganja u kontekstu ruske invazije na Ukrajinu. Vlada je usvajanjem navedene informacije donijela više zaključaka, između ostalog, zaključak kojim će se obezbijediti dodatna provjera u pogledu eventualnog postojanja smetnji iz razloga bezbjednosti Crne Gore za zahtjeve koji su podneseni od strane državljana Ruske Federacije i Bjelorusije i članova njihovih porodica. Dodatno, Vlada je 9. juna 2022. usvojila **Informaciju koja sadrži spisak imena lica koja su primljena u crnogorsko državljanstvo po osnovu posebnog programa (ekonomsko državljanstvo) do 25. maja 2022,** a 23. juna 2022. je donijela **Odluku o izmjeni i dopunama Odluke o kriterijumima, načinu i postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore.** U cilju postizanja optimalnih ekonomskih benefita i pružanja dalje podrške razvojnim projektima, izmjenama se omogućava svim investitorima koji ispunjavaju kriterijume propisane Odlukom da podnesu prijave i započnu realizaciju svojih razvojnih projekata u sektoru turizma. Iznos bankarske garancije je spušten s 2,5 miliona na milion eura. Takođe, predviđena je mogućnost da djeca koja u trenutku podnošenja aplikacije od strane roditelja još nijesu bila rođena steknu crnogorsko državljanstvo, poštujući načelo spajanja porodice i najboljeg interesa djeteta u skladu s međunarodnim dokumentima koja bliže uređuju ova pitanja.

Kada je u pitanju sloboda izražavanja i procesuiranje napada na novinare, Vlada je 10. marta 2022. usvojila **Izveštaj o radu Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija za period 4. oktobra 2021. - 10. februara 2022.** U Izveštaju se navodi da je Komisija usvojila plan rada do kraja 2022. gdje su prioriteti ostali nepromijenjeni - najteži i najozbiljniji slučajevi napada na novinare i njihovu imovinu, oni kojima u skorijoj budućnosti prijeti zastara, a koji su bili predmet rada prethodnih saziva Komisije, kao i novoformirani predmeti u vezi s napadima na predstavnike medija. U izvještajnom periodu, Komisija je razmotrila 12 slučajeva napada ili prijetnji novinarima na štetu 17 novinara i dva napada na imovinu na štetu jednog novinara i jednog medija. Nadležni organi u dva slučaja, prema dostupnoj dokumentaciji, su u potpunosti sproveli sve potrebne mjere i radnje na rasvjetljavanju napada na novinare. U nekoliko slučajeva, Komisija smatra da nijesu do kraja rasvjetljeni napadi, odnosno preduzete sve mjere i radnje. Tim povodom, zadužen je Generalni sekretarijat Vlade da Izveštaj o radu Komisije dostavi Vrhovnom državnom tužilaštvu na upoznavanje. Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je 11. marta 2022. dalo na javnu raspravu **Nacrt medijske strategije Crne Gore 2022-2026. i Akcioni plan 2022-2023**, a javna rasprava je trajala 20 dana. Vlada je 31. marta 2022. usvojila **Informaciju o procesu izrade Medijske strategije Crne Gore 2022-2026.** Ovom Strategijom jasno će se definisati ciljevi, pravci razvoja i budući planovi kako bi se obezbijedilo povoljno okruženje za slobodu informisanja, protok ideja i mišljenja u ostvarivanju javnog interesa, kao i za uređeno medijsko tržište. Vlada je 8. marta 2022. usvojila **Informaciju o pomoći komercijalnim TV emiterima sa nacionalnom pokrivenošću.** Uzimajući u obzir težak položaj i pitanje održivosti medija koji su dodatno oslabljeni posljedicama COVID-19 krize te pismo koje su poslala tri najveća emitera - TV Vijesti, TV Nova M i TV Prva, Vlada je odlučila da preuzme obaveze ovih emitera prema Radio difuznom centru za 2022, u iznosu od 200.000 eura.

Bilans rezultata u dijelu procesuiranja napada na novinare – I polovina 2022.

Dopisnik RTCG S. D. je 20. januara 2022. podnio prijavu dežurnoj službi Centra bezbjednosti Nikšić da je tokom snimanja protestnog okupljanja građana fizički napadnut od strane NN muškog lica koje je pokušalo da mu oduzme mobilni telefon kojim je snimao događaj. Nakon zaprimanja prijave policijski službenici su preduzimajući mjere i radnje iz svoje nadležnosti identifikovali O. Š. iz Nikšića kao lice koje je pokušalo da otuđi mobilni telefon od S. D. i od istog u službenim prostorijama prikupili obavještenja na okolnosti navedenog događaja. O navedenom događaju, prikupljenim obavještenjima, policijski službenici upoznali su Osnovnog državnog tužioca u Nikšiću, koji je naložio policijskim službenicima da O. Š. liše slobode zbog osnovane sumnje da je počinio krivično djelo iz čl. 165 st.3 a u vezi st.2 i 1 Krivičnog zakonika Crne Gore.

Novinarka RTCG A. P. je 28. januara 2022. podnijela prijavu službenicima Centra bezbjednosti Podgorica protiv NN lica, zbog više prijetećih poruka koje je dobijala na svom Instagram profilu od 25. januara 2022. Preduzetim mjerama i radnjama službenika Sektora za borbu protiv kriminala u saradnji s međunarodnim partnerima, utvrđena je IP adresa s koje su poslate poruke prijeteće sadržine, a nakon toga i vlasnik odnosno V. R. kao korisnik iste. Službenici Centra bezbjednosti Nikšić (mjesno nadležni), su 6. aprila 2022. po nalogu ODT Nikšić lišili slobode i uz krivičnu prijavu priveli tužiocu V. R. zbog osnova sumnje da je počio krivično djelo iz čl. 168 A Krivičnog zakonika Crne Gore.

Nezavisni novinar Š. R. je dostavio prijavu mejlom Kabinetu ministra unutrašnjih poslova, u kojoj je naveo da je nakon objavljivanja autorskog teksta „Vlada pada, a Abazović želi napustiti četničko kolo” koji je objavljen na portalu „Standard” 22. januara 2022. na zvaničnoj Facebook stranici portala objavljeno više komentara od strane izvjesnog D. D. i D. J. koji su kod Š. R. izazvali osjećaj ugroženosti. Službenici Centra bezbjednosti Podgorica su postupili po prijavi Š. R. i prikupili potrebna obavještenja na okolnosti događaja. O događaju i preduzetim mjerama i radnjama obaviještena je dežurna tužiteljka u Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici koja se izjasnila da u konkretnom slučaju nema elemenata izvršenja krivičnog djela. Policijski službenici Centra bezbjednosti Podgorica protiv D. D. Sudu za prekršaje Podgorici podnijeli Zahtjev za vođenje prekršajnog postupka zbog izvršenja prekršaja iz čl.19 Zakona o javnom redu i miru.

Novinar Centra za tranziciju G. D. je 1. februara 2022. službenicima Centra bezbjednosti Nikšić prijavio da je putem

aplikacije „Viber“ na svoj telefonski broj primio poziv u kome su mu izrečene prijetnje od strane NN lica zbog kojih se osjetio ugroženim za svoju bezbjednost. Policijski službenici su o navodima prijave upoznali dežurnu državnu tužiteljicu u Osnovnom tužilaštvu u Nikšiću koja se izjasnila da se u prijavljenim radnjama stiču elementi izvršenja krivičnog djela iz čl. 168 Krivičnog zakonika Crne Gore – Ugrožavanje sigurnosti. Preduzimaju se intenzivne mjere i radnje u cilju identifikacije korisnika spornog telefonskog broja i rasvjetljavanju svih okolnosti prijavljenog događaja.

Novinarka RTV Budva L. B. je 22. marta 2022. podnijela prijavu službenicima CB Budva protiv M. B. Novinarka L. B. je prijavila je da je istoga dana s kamermanom sačinjavala reportažu oko imovinskog spora - vlasništva nad stanom, između V. B. i njegove maćehe M. B. Nakon uzimanja izjave od V. B. je telefonskim putem kontaktirala M. B. i zakazala viđenje s ciljem izjašnjenja oko imovinskog spora. Prilikom susreta M. B. je odbila da se snimi njena izjava u vezi s navedenim sporom. Po prijavi M. B. je pozvala L. B. na mobilni telefon, nakon povratka u redakciju, i prijetila joj fizičkim napadom, kako njoj tako i svim zaposlenim ukoliko objavi snimljeni materijal i bude pominjala nju u kontekstu ovog imovinsko pravnog spora. Postupajući po navedenoj prijavi, policijski službenici su prikupili obavještenja o navodima prijave i prikupljenim obavještenjima upoznali dežurnu državnu tužiteljicu u Osnovnom tužilaštvu u Kotoru koja se izjasnila da se u prijavljenim radnjama ne stiču elementi izvršenja krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti.

Novinarka Gradske RTV D. P. i kamerman H. M. su podnijeli prijavu 10. aprila 2022. službenicima OB Kotor da su prilikom snimanja reportaže za „Gradsku RTV“ u blizini kamenoloma „Platac“ u Opštini Kotor bili onemogućeni da završe snimanje reportaže od strane više lica. Grupa lica je fizički onemogućavala nastavak snimanja reportaže i upućivala više verbalnih riječi prema novinarskoj ekipi. Službenici OB Kotor su odmah obavijestili dežurnu državnu tužiteljicu u Osnovnom državnom tužilaštvu u Kotoru, koja je naložila da se identifikuju sva lica koja su učestvovala u incidentu, prikupe obavještenja od istih kao i od članova novinarkine ekipe. Policijski službenici OB Kotor su identifikovali sva lica, kao i pribavili video materijal događaja, i od istih prikupili potrebna obavještenja. O sadržini prijave novinarkine Perović i prikupljenim spisima predmeta upoznata je državna tužiteljica koja se izjasnila da u prijavljenim radnjama ne stiču elementi izvršenja krivičnog djela. Policijski službenici OB Kotor su 15. aprila 2022. Sudu za prekršaje Budva - Odjeljenje Kotor podnijeli Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv: M. P., M. C. i S. C.

Novinarka ND „Vijesti“ J. Č. je 17. juna 2022. podnijela prijavu u Centru bezbjednosti Bijelo Polje da joj je na platou ispred Višeg suda u Bijelom Polju jedno lice uputilo prijetnje i pokušalo da je spriječi u vršenju poslova od javnog značaja. Na osnovu prikupljenih obavještenja te preduzimanjem operativnih mjera i radnji, policijski službenici su identifikovali E. P. iz Plava, kao lice koje je uputilo uvrede i pokušalo da spriječi J. Č. u obavljanju profesionalnog angažmana. O preduzetim mjerama i radnjama obaviještena je dežurna tužiteljica u Osnovnom državnom tužilaštvu u Bijelom Polju koja se izjasnila da se u konkretnom slučaju radi o krivičnom djelu prinuda te da se E. P. liši slobode i uz krivičnu prijavu sprovede tužiocu. Od strane policijskih službenika, 18. juna 2022. E. P. je lišen slobode i uz krivičnu prijavu priveden Osnovnom državnom tužiocu u Bijelom Polju. Osnovni državni tužilac u Bijelom Polju je 21. juna 2022. donio Rješenje kojim se odbacuje krivična prijava Centra bezbjednosti Bijelo Polje podnijeta protiv E. P., jer je cijenio da u radnjama osumnjičenog nema elemenata prijavljenog krivičnog djela, niti drugog krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti, već je cijenio da se radi o prekršaju iz čl. 7 Zakona o javnom redu i miru, zbog kojeg je tužilaštvo Sudu za prekršaje u Bijelom Polju podnijelo zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Novinarka ND „Vijesti“ J. Č. je 19. aprila 2022. podnijela prijavu Centru bezbjednosti Bijelo Polje protiv NN lica, koje joj je uputilo prijetnje na platou ispred Višeg i Osnovnog suda u Bijelom Polju i koje je spriječilo u vršenju profesionalne aktivnosti. Odmah po prijavi na lice mjesta upućeni su policijski službenici koji su obavili razgovor s oštećenom novinarkom i na osnovu video zapisa koji je posjedovala na mobilnom telefonu identifikovali A. Z. kao lice koje se obraćalo novinarki i spriječilo je da nastavi sa snimanjem. O događaju je upoznata dežurna tužiteljica u Osnovnom državnom tužilaštvu u Bijelom Polju, koja se izjasnila da se u prijavljenim radnjama stiču elementi krivičnog djela iz čl. 165 st. 3 a u vezi st. 1 i 2 Krivičnog zakonika Crne Gore. A. Z. je lišen slobode i uz krivičnu prijavu sproveden tužiocu.

3.5. Ekonomski razvoj

Ubrzani oporavak u turizmu, napredak u vakcinaciji, politika otvorenih granica, uz povećanu poresku disciplinu i

implementaciju elektronske fiskalizacije, omogućili su snažniji oporavak crnogorske ekonomije od očekivanog u 2021. Nakon krizne 2020, očuvana je fiskalna stabilnost, ublaženi makroekonomski rizici i podržani prospekti dinamičnijeg oporavka. Početak 2022. bilježi pozitivne domaće rezultate i dobra očekivanja. Međutim, globalnu ekonomiju je u procesu oporavka od Covid pandemije, u februaru 2022. potresla nova eksterna kriza, izazvana ratom u Ukrajini. Izgledi rasta su oslabljeni, dok je inflacija dostigla višedecenijske maksimume, što se prelijeva i na crnogorsku ekonomiju. Snažniji rast od očekivanog tokom 2021, generisaće dobru osnovu za brži oporavak crnogorske ekonomije u srednjem roku. Očekuje se da ključni pokretači rasta u narednom periodu, prema prognozama, budu privatna potrošnja, investicije i snažna izvozna aktivnost. Uvođenje nove poreske politike, koju je pratilo usvajanje seta zakona neophodnih za implementaciju ovo programa¹, pospješilo je ekspanziju kupovne moći i kreditne aktivnosti, uz smanjenje visokog nivoa neformalne ekonomije.

Crna Gora će u naredne dvije godine, uprkos negativnim eksternim efektima prelijevanja rata u Ukrajini, biti najbrže rastuća ekonomija u regionu Zapadnog Balkana. **Međunarodni monetarni fond (MMF) povećao je u najnovijim prognozama procjenu rasta crnogorske ekonomije u ovoj godini na 7,2%.** MMF je u aprilu prognozirao rast crnogorskog bruto domaćeg proizvoda (BDP) od 3,8% za ovu godinu. U izvještaju se navodi da se globalna ekonomska aktivnost usporava više nego što se očekivalo, sa inflacijom većom nego što je viđena u nekoliko decenija. Rast BDP-a u prošloj godini iznosio je 13%. Kada je riječ o zemljama regiona, najveći rast ove godine zabilježiće Hrvatska sa 5,9%, zatim Albanija sa 4%. Slijedi Srbija sa rastom od 3,5%, Kosovo i Sjeverna Makedonija sa po 2,7%, dok će Bosna i Hercegovina rasti 2,4%.

Dinamični ekonomski trendovi nastavljaju se i u 2022, **uz ostvareni visoki rast ekonomije** u drugom kvartalu, koji je prema preliminarnim podacima Monstata, iznosi 12,7%. Bruto domaći proizvod Crne Gore u drugom kvartalu 2022. iznosio je 1,39 milijardi eura, dok je u istom periodu prethodne godine iznosio 1,13 milijardi eura. Preliminarni podaci Centralne banke Crne Gore pokazuju da je **broj dolazaka turista**, prema preliminarnim podacima, u kolektivnom smještaju, u prvih šest mjeseci 2022. iznosio je 413.987 što je za 137,43% više u odnosu na uporedni period prethodne godine. U istom periodu ostvareno je 1,3 miliona noćenja, što predstavlja rast od 138,34%. Godišnja inflacija u junu 2022, mjerena indeksom potrošačkih cijena, iznosila je 13,5%, dok je inflacija mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena iznosila 11,9%.

Prema osnovnom scenariju, projektovani prosječni realni rast crnogorske ekonomije u narednom trogodišnjem periodu iznosiće 3,8%, sa stopama od 4,5% u 2023, 3,8% u 2024, i 3,1% u 2025. Prognoze ekonomskog rasta za naredni period uslovljene su snažnom ekspanzijom izvozne aktivnosti, po osnovu visokog rasta uslužnog sektora, ali i pojačane aktivnosti izvoza roba, dinamiziranjem privatne potrošnje usljed snažnog rasta zarada i ekspanzije kreditne aktivnosti, kao i otpočinjanjem novog investicionog ciklusa, koji će opredijeliti stvaranje veće dodate vrijednosti domaće privrede.

U junu 2022, prema evidenciji MONSTAT-a, bilo je zaposleno 230.765 lica, što je za 3,53% više u odnosu na prethodni mjesec, i za 24,51% u odnosu na jun 2021. Najveći broj lica zaposlen je u sljedećim djelatnostima: trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala (19,56%), usluge smještaja i ishrane (11,76%), državna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje (9,96%), obrazovanje (6,81%), građevinarstvo (6,69%) i zdravstvena i socijalna zaštita (6,20%).

Prosječna zarada (bruto) u junu 2022. u Crnoj Gori iznosila je 873 eura, dok je **prosječna zarada bez poreza i doprinosa (neto)** iznosila 708 eura. Prosječna (neto) zarada u junu 2022. u odnosu na maj 2022. zabilježila je pad od 0,3%, dok je prosječna (neto) zarada u junu 2022. u odnosu na isti mjesec prethodne godine zabilježila rast od 33,6%. Prosječna zarada (bruto) u drugom kvartalu 2022. u odnosu na prvi kvartal 2022. zabilježila je pad od 0,3%. Ovakvo povećanje zarada prevashodno je rezultat primjene novih obračuna zarada regulisanih setom zakona i povećanjem nivoa minimalne zarade na 450 eura, čija je implementacija počela od 1. januara 2022.

Uprkos brojnim izazovima koje je donijela pandemija koronavirusa, trendovi koji karakterišu **bankarski sektor** u prvih

¹ Implementacija programa nove poreske politike započela od 1. januara 2022. godine.

šest mjeseca 2022. bili su pozitivni. Bankarski sektor je održao stabilnost, likvidnost i dobru kapitalizovanost. **Likvidna aktiva banaka** u junu 2022. iznosila je 1.489,16 miliona eura i bila je za 342,84 miliona eura ili 29,91% veća nego u istom mjesecu prethodne godine, odnosno za 24,27 miliona eura ili 1,66% veća u odnosu na prethodni mjesec. **Depoziti u bankama** u junu 2022. iznosili su 4.463,84 miliona eura, i zabilježili su intenzivan rast od 21,42% na godišnjem nivou, dok su na mjesečnom nivou zabilježili rast od 1,63%. **Ukupno odobreni krediti banaka** na kraju juna 2022. iznosili su 3.537,82 miliona eura i bilježe rast od 6,83% u odnosu na jun prethodne godine, odnosno pad od 0,64% u odnosu na maj tekuće godine.

Ukupna spoljnotrgovinska robna razmjena za januar - jun 2022, prema preliminarnim podacima, iznosila je 1.991,9 miliona eura, što ukazuje na rast od 54,4% u odnosu na isti period prethodne godine. **Izvoz robe** imao je vrijednost od 382,7 miliona eura, a uvoz 1.609,2 miliona eura. U odnosu na isti period prethodne godine **izvoz** je bio veći za 89,0%, a uvoz veći za 48,0%. **Pokrivenost uvoza izvozom** iznosila je 23,8% i veća je u odnosu na isti period prethodne godine kada je iznosila 18,6%.

Prema preliminarnim podacima u periodu januar - jun 2022, **neto priliv stranih direktnih investicija** iznosio je 355,87 miliona eura, što je za 73,05% više u odnosu na isti period 2021. Ukupan priliv stranih direktnih investicija iznosio je 508,03 miliona eura (rast od 45,30%), što je rezultat rasta vlasničkih ulaganja. U **formi vlasničkih ulaganja** ostvaren je priliv od 296,02 miliona eura, što čini 58,27% ukupno ostvarenog priliva. U **strukturi vlasničkih ulaganja** investicije u kompanije i banke iznosile su 94,47 miliona eura (rast od 17,74%), dok su ulaganja u nekretnine iznosila 201,55 miliona eura (rast od 122,65%). Priliv SDI u formi interkompanijskog duga iznosio je 164,55 miliona eura ili 32,39% ukupnog priliva

Prihodi budžeta u periodu januar - jun 2022. iznosili su 922,3 miliona eura ili 17,4% procijenjenog BDP-a i veći su 134,3 miliona eura ili 17,0%. u odnosu na isti period 2021, dok su u odnosu na planirane veći za 90,3 miliona eura ili 10,8%. Prihodi za polovinu tekuće godine su veći i u odnosu na uporedni period 2019. za 98,4 miliona eura ili 12%. Rast prihoda dijelom je rezultat uvećanja raspoloživog dohotka, kao i značajnog uvoza i povećanja cijena.

Ukupan **državni dug** (bez depozita), na dan 31. marta 2022, iznosio je 4,06 milijardi eura, ili 76,59% BDP-a. Ukupan državni dug sa depozitima, na dan 31. marta 2022. iznosi 3,6 milijardi eura ili 68,13% BDP-a. Spoljni dug iznosio je 3,67 milijardi eura, odnosno 69,18% BDP-a, dok je unutrašnji dug iznosio 393 miliona eura, odnosno 7,41% BDP-a. Depoziti na dan 31. marta 2022. iznosili su 449 miliona eura, uključujući 38.447 unci zlata (čija je vrijednost na dan 31. marta 2022. 67,4 miliona eura) ili 8,46% BDP-a.

Tokom prvog kvartala 2022. došlo je do smanjenja državnog duga u odnosu na kraj 2021, prije svega usljed redovnog izmirenja kreditnih obaveza, kao i usljed činjenice da tokom prvog kvartala nije bilo novih kreditnih aranžmana. U prvom kvartalu povučeno je ukupno 36,36 miliona eura, od čega se 19,25 miliona eura (21,42 miliona USD) odnosilo na povlačenje kreditnih sredstava za potrebe izgradnje prioritetne dionice Smokovac – Uvač – Mateševo. Za realizaciju projekata u oblasti komunalnih djelatnosti, energetske efikasnosti, unapređenja putne infrastrukture i slično u toku prvog kvartala 2022. povučeno je oko 17,11 miliona eura. Tokom prvog kvartala 2022, izvršena je otplata državnog duga po osnovu glavnice, u ukupnom iznosu od 54,3 miliona eura, od čega se 8,03 miliona eura odnosilo na otplatu duga rezidentima, dok je otplata duga nerezidentima iznosila 46,27 miliona eura. U istom periodu otplaćena je i kamata u iznosu od 6,06 miliona eura, od čega je otplata domaće kamate iznosila 0,72 miliona eura, dok je otplata ino kamate iznosila 5,34 miliona eura.

3.6. Kovid-19 pandemija

Crna Gora dosljedno sprovodi Nacionalnu strategiju za uvođenje, distribuciju i primjenu COVID-19 vakcina. U prethodnom periodu građanima Crne Gore bile su na raspolagnju različite vrste vakcina u zadovoljavajućim količinama, pa su mogli iskoristiti vakcine sljedećih proizvođača: Pfizer-BioNTech, Moderna, Johnson & Johnson's Janssen, AstraZeneca, Sinopharm, Sinovac i Sputnik V.

Do 30. juna 2022. ukupno je dato 675.627 doza vakcina protiv COVID-19, od kojih je 291.557 prvih, 283.728 drugih, 99.941 trećih i 401 četvrta doza. To znači da je u Crnoj Gori, od punoljetnog stanovništva prvu dozu dobilo 60.7% stanovnika, sa dvije doze vakcinisano je 59.1% i sa tri doze 20.8%. U odnosu na ukupan broj stanovnika prvom dozom vakcinisano je 46,9% stanovnika, sa dvije doze vakcinisano je 45.7% i sa tri doze 16.1%.

3.7. Životna sredina

Kada je u pitanju poglavlje 27 - Zaštita životne sredine i klimatske promjene, u dijelu koji se odnosi na blagovremeno uspostavljanje modela održivog upravljanja i očuvanja zaštićenih područja u junu 2022. **Gorica je proglašena za Spomenik prirode „Park šuma Gorica”, dok je „Gornji tok rijeke Čehotine” u završnom procesu da postane park prirode.** Takođe, Vlada je 8. aprila 2022. usvojila **Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila za izvještajni period avgust 2021 - februar 2022.** Stepen realizacije u izvještajnom periodu je 63, 64%.

3.8. Regionalna saradnja

Crna Gora je u kontinuitetu posvećena regionalnoj saradnji i ima aktivnu ulogu u izgradnji stabilnijeg i bezbjednijeg regiona kroz redovno učešće u radu više od 30 regionalnih mehanizama.

Nastavljen je trend **100% usklađenosti, odnosno Crna Gora se uskladila svaki put kad je bila pozvana sa zahtjevima za usklađivanje s deklaracijama, pozicijama HRVP i odlukama Savjeta o restriktivnim mjerama**, tako da je Vlada 8. aprila 2022. donijela četiri odluke o uvođenju restriktivnih mjera (više u tački 1.1.1. Poglavlja pravne tekovine EU).

Vlada Crne Gore je 12. maja 2022. usvojila **Informaciju o pripremi predsjedavanja Crne Gore Procesu saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECp) u periodu od jula 2022. do juna 2023.**

Tokom grčkog predsjedavanja SEECp-u, u Solunu je 9-10. juna 2022. održan sastanak političkih direktora i godišni sastanak Savjeta za regionalnu saradnju (RCC). Ministar vanjskih poslova **Ranko Krivokapić** je učestvovao na sastanku ministara vanjskih poslova, dok je predsjednik Crne Gore **Milo Đukanović** učestvovao na Samitu predsjednika država i vlada na kojem je usvojena solunska Deklaracija. Završni sastanak političkih direktora SEECp-a u okviru grčkog predsjedavanja održan je 27. juna u online formatu.

Ministarstvo vanjskih poslova je, u okviru **Jadransko-jonske inicijative (JJI) i Strategije EU za jadransko-jonski region (EUSAIR)**, učestvovalo na sastanku Savjeta ministara vanjskih poslova i VII EUSAIR Forumu u Tirani, 16. maja 2022. Takođe, predstavnici Ministarstva su učestvovali na sastancima Komiteta visokih zvaničnika JJI 2. marta i 21. aprila 2022.

U Parizu su, od 30. maja do 3. juna 2022. održani pripremni sastanci u susret **Konferenciji za Zapadni Balkan** u okviru francuskog predsjedavanja Savjetu EU, u organizaciji Njemačkog društva za međunarodnu saradnju - GIZ.

Predstavnici Crne Gore učestvovali su na sastanku visokih zvaničnika **Unije za Mediteran** 7. marta i 15. juna 2022. i sastanku Borda guvernera Fondacije Ana Lind 1. marta i 29. juna 2022.

Delegacija Crne Gore učestvovala je na **Prespanskom forumu za dijalog** 16-18. juna 2022. u Ohridu, pod nazivom „Oblikovanje budućnosti ZB u savremenoj, evropskoj i bezbjednosnoj arhitekturi“.

Ministarstvo vanjskih poslova aktivno učestvuje u radu i svim aktivnostima **Fonda za Zapadni Balkan (WBF)**. Predstavnici Ministarstva su učestvovali na sastanku Komiteta visokih zvaničnika 13-14. aprila 2022.

U okviru **Centralno-evropske inicijative**, predstavnici Ministarstva vanjskih poslova učestvovali su na sastancima Komiteta nacionalnih koordinatora u Trstu, 23. februara i 11. juna 2022.

U okviru **Savjeta za regionalnu saradnju (RCC)**, predstavnici Crne Gore učestvovali su na sastancima Borda RCC 16. marta i 18. maja 2022, kao i na sastanku finansijskog Podkomiteta RCC-a 14. aprila 2022. Godišnji sastanak RCC-a je održan 9. juna 2022. u Solunu, u okviru grčkog predsjedavanja SEECP-u. U prvom kvartalu, Vlada je povukla kandidaturu za GS RCC-a.

U okviru **Procesa saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECP)**, predstavnici MVP učestvovali su na Forumu mladih diplomata 3-4. februara 2022, u online formatu. Vlada je 12. maja 2022. usvojila Informaciju o pripremi predsjedavanja Crne Gore SEECP u periodu od jula 2022. do juna 2023. U Solunu je 10. juna 2022. održan sastanak ministara vanjskih poslova SEECP-a, kao i Samit predsjednika država i vlada, na kojima su učestvovali predstavnici MVP-a.

U okviru **Regionalne inicijative za migracije, azil i izbjeglice (MARRI)**, predstavnici crnogorski predstavnici učestvovali su na sastanku Sekretarijata MARRI i MUP CG povodom pripreme nove Strategije MARRI 9. februara 2022, na sastancima Radne grupe za pravnu reformu MARRI 22-24. marta 2022. (Dojran) i 10. maja 2022. u online formatu, kao i na MARRI Konferenciji o readmisiji u Sarajevu, od 29. marta - 1. aprila 2022. Predstavnici MVP učestvovali su na sastanku Komiteta MARRI 28. juna 2022.

Crna Gora aktivno učestvuje u svim aktivnostima **Centra za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC)**. Crna Gora je 29. marta 2022. podnijela kandidaturu za mjesto direktora RACVIAC-a, ali je naknadno povukla. Predstavnici MVP su učestvovali na sastanku Multinacionalne savjetodavne grupe (MAG) RACVIAC 13. aprila 2022.

Kad je riječ o učešću u misijama EU, pripadnici VCG učestvuju u operaciji EU NAVFOR ATALANTA kroz: ukrcavanje na savezničke brodove - brodove Komande snaga, kao i kroz angažovanje Samostalnog tima za zaštitu brodova – AVPD na trgovačkim brodovima koji su angažovani za potrebe WFP (*World Food Programme*) u području operacije. Peti AVPD tim, angažovan u operaciji od oktobra 2021, se vratio iz operacije 10. aprila 2022, dok je u periodu od marta 2022, u ovoj operaciji bio angažovan jedan oficir VCG na brodu Mornarice Republike Italije. Trenutno je u ovoj misiji jedan predstavnik Vojske.

VCG učestvuje u misiji EUTM Mali od maja 2014. do oktobra 2022, čime je završen angažman u ovoj misiji.

VCG razmatra eventualno učešće u drugim CSDP misijama i operacijama, u skladu sa raspoloživim kapacitetima, prioritetima i potrebama.

ZAKLJUČAK

U prvoj polovini 2022. nastavljene su aktivnosti na realizaciji obaveza koje proističu iz pregovora o članstvu Crne Gore u Evropskoj uniji i generalno iz procesa evropske integracije.

Donijet je novi Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2022-2023, kao krovni strategijski dokument procesa evropske integracije Crne Gore. Programom se definišu obaveze vezane za usklađivanje Crne Gore sa pravnom tekovinom EU, nosioci tih obaveza, kao i dinamika njihove realizacije u navedenom periodu koji Program pokriva.

Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji u pojedinim poglavljima su izmijenjene usljed organizacionih promjena u državnoj upravi, ali i u cilju prilagođavanja sastava radnih grupa predstojeći obavezama u datim poglavljima. Time je osvježena pregovaračka struktura, koja će zajedno sa Pregovaračkom grupom i Komisijom za evropske integracije nastaviti da realizuje, koordinira i prati obaveze iz pregovaračkog procesa sa Evropskom unijom.

Nastavljen je trend sastanaka i kontakata najviših zvaničnika Crne Gore sa predstavnicima i zvaničnicima Evropske unije. Takođe, shodno ustaljenoj dinamici, nastavljeno je održavanje redovnih sastanaka predstavnika crnogorske administracije i drugih aktera obuhvaćenih procesom evropske integracije sa predstavnicima institucija Evropske unije i njenih država članica. Tako su u izvještajnom periodu održana tri sastanka sektorskih pododborna uspostavljenih u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, i to: za pravdu, slobodu i bezbjednost, za saobraćaj, životnu sredinu, klimatske promjene, energetiku i regionalnu politiku, i za unutrašnje tržište i konkurenciju.

Aktivnosti koje se preduzimaju na planu evropskih integracija nastavile su da rezultiraju pozitivnim stavom crnogorskih građana prema članstvu Crne Gore u Evropskoj uniji, koji sa oko 76% podržavaju ideju o Crnoj Gori kao članici Evropske unije.

Strategijski dokumenti, informacije i izvještaji

U izvještajnom periodu su, osim aktivnosti obuhvaćenih Sedamnaestim polugodišnjim izvještajem o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, realizovane i sljedeće aktivnosti u oblasti evropske integracije:

Na sjednici održanoj 17. februara 2022. Vlada je donijela **Uredbu o izmjenama Uredbe o realizaciji i postupku korišćenja sredstava iz instrumenta pretpristupne pomoći Evropske unije (IPARD II program)**, kao i **Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 29 – Carinska unija**.

Kada je riječ o fondovima EU, Vlada je 9. juna 2022. usvojila **Informaciju o Predlogu okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore, koju predstavlja Vlada Crne Gore, o modelima sprovođenja finansijske podrške EU Crnoj Gori u okviru Instrumenta pretpristupne podrške (IPA III), s Predlogom sporazuma**. U skladu sa zaključkom Vlade, potpredsjednica Vlade i ministarka evropskih poslova Jovana Marović je potpisala Sporazum 16. juna 2022.

Takođe, Evropska komisija je Odlukom o sprovođenju od 29. juna 2022. usvojila **Program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD III 2021–2027**. IPARD III programom je za period 2021-2027 planiran utrošak u ukupnom indikativnom iznosu od 128,3 miliona eura (nacionalni, privatni i EU doprini), od čega maksimalni iznos EU sredstava iznosi 63 miliona eura.